

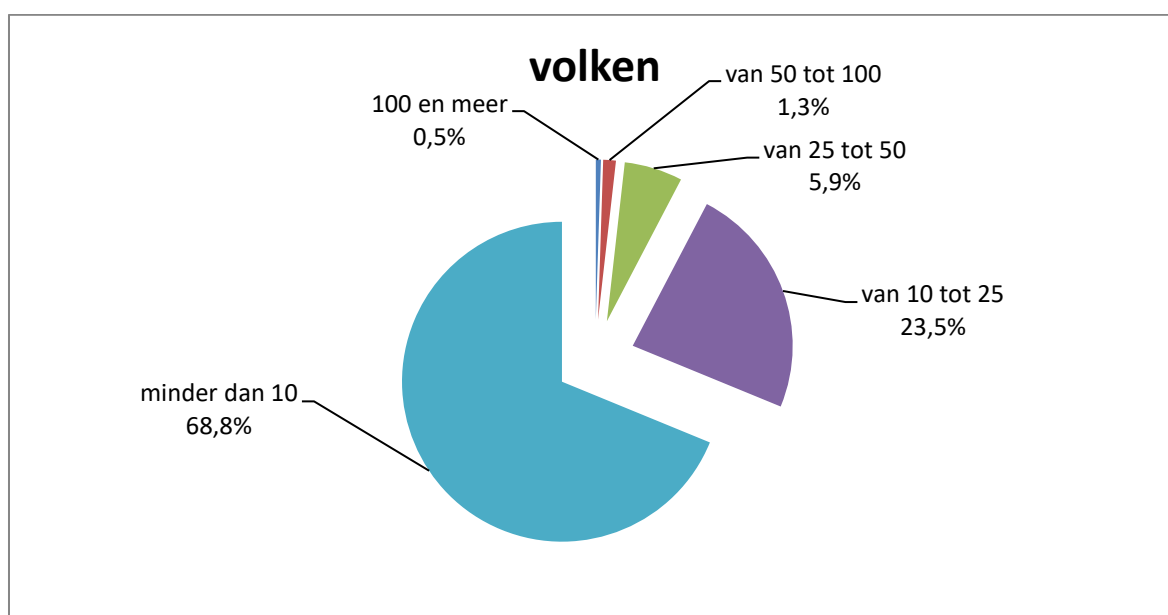
Enquête herfst- en winterbehandeling 2019/2020

De aantallen deelnemers en hun volken

Bijna vierhonderd deelnemers hebben gereageerd op de oproep via Imkernieuws en het NBV-BIJENBLOG om mee te werken aan deze enquête over de varroabehandeling. Hiermee heeft ongeveer vijf procent van de Nederlandse imkers meegedaan.

Bijna de helft (47,5%) van de deelnemers imkerde vijf jaar of minder. In totaal werden door de 391 deelnemers 3966 volken ingewinterd. Daarmee komt het gemiddelde uit op 10,1 volken per deelnemer. De ervaren imkers (zes jaar en langer) beheerden gemiddeld 14,2 volken en de imkers die de afgelopen vijf jaar begonnen zijn, hebben gemiddeld 5,6 volken.

De verdeling van imkers en aantallen volken eind 2019:

Ras- of geen rasbijen?

Slechts een kleine twintig procent (19,9%) van de deelnemende imkers heeft geen bijen van een bepaald ras. In 2014 was het aandeel imkers zonder specifiek ras nog 35%.

Eén op de drie deelnemende imkers heeft specifiek Carnicabijen (33,5%) en één op de vier imkers (24,8%) werkt met Buckfastbijen. Eén op de twintig imkers (5,1%) heeft specifiek Zwarte bijen.

De Buckfastimkers hebben gemiddeld 14 bijenvolken. De Carnica-imkers hebben gemiddeld 9,3 volken en de imkers met Zwarte bijen hebben gemiddeld 9,6 volken. Het lijkt dat de wervingsactie van de Carnicavereniging VCI zijn vruchten afwerpt, want vele beginners met 1 of 2 volken hebben Carnicabijen.

Naast bovenstaande imkers met uitsluitend één bepaald ras zijn er ook nog 65 imkers (16,6%) die meerdere rassen hebben of deels werken met ras- en bastaardbijen.

Slechts één op de drie imkers die rasbijen hebben, is ook daadwerkelijk aangesloten bij de rasvereniging VCI, BBV of Zwartebijen.org. Hier lijkt dus nog werk aan de winkel voor alle rasverenigingen. Voor alle rasverenigingen geldt een even groot aandeel van niet aangesloten imkers.

Geconstateerde dode of verdwenen volken

Het goede nieuws is dat van alle deelnemende imkers 87,7% verschoond is gebleven van dode of verdwenen volken. Dat is bijna hetzelfde beeld (88,25%) als in 2018 (jan 2017: 87,9% jan 2016: 89,4% jan 2015: 82,8% en jan 2014: 85%). Eén op de acht deelnemende imkers (12,3%) had al wel last van dode of verdwenen volken in het laatste kwartaal van 2019. Het huidige sterftepercentage onder de getroffen imkers bedroeg al 10,4%. Deze imkers hadden gemiddeld 14,4 volken. Twee op de drie imkers hadden al langer dan vijf jaar bijen. Het sterftepercentage onder alle imkers bedraagt eind 2019 1,8%. Dit is lager dan de voorgaande twee metingen (2,3% in 2017 en 2,6% in 2016).

In Duitsland ligt het percentage eind 2019 twee keer zo hoog.

Onder de groep imkers met sterfte zijn verder geen bijzonderheden te melden, waarbij ras of behandelmethoden afweken van de rest van de imkers.

Wel of geen behandeling eind 2019?

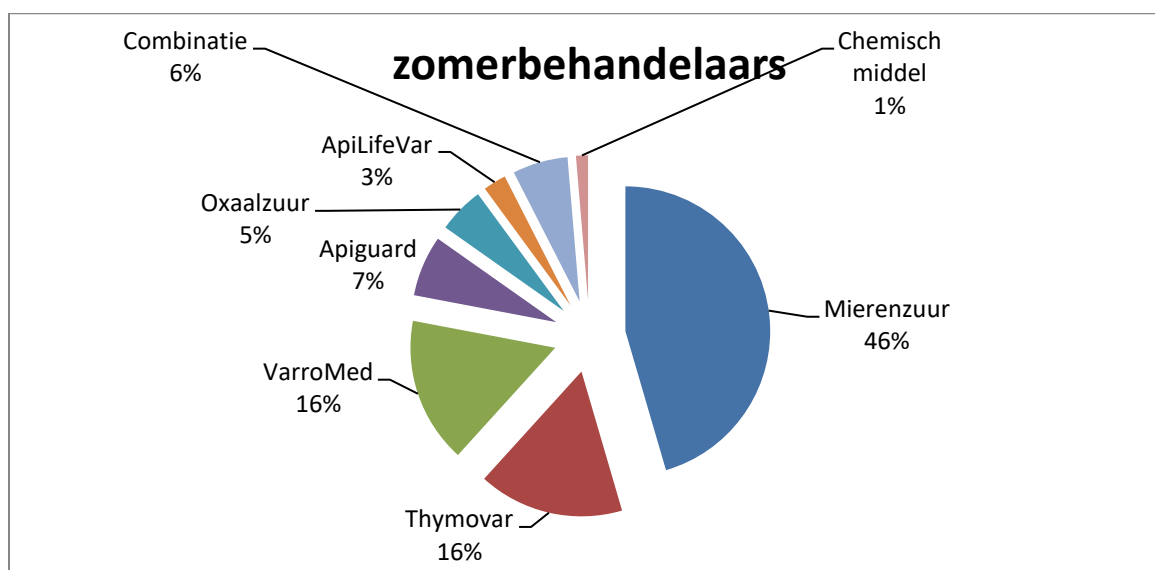
Onder de bijna vierhonderd deelnemende imkers waren 34 'geheelonthouders'. Dit betekent dat bijna negen procent van de imkers hun volken niet meer behandelen tegen de varroamijt. Dat was twee jaar geleden nog de helft, namelijk 4,25%. Onder de groep geheelonthouders waren slechts twee imkers met samen twee dode volken).

De oxaalbehandeling is het meest populair met bijna 84% behandelaars (was vorige meting 88,5%). Daarop volgt de zomerbehandeling met bijna 81%. De darrenraatmethode wordt duidelijk minder toegepast met 45,2%.

Van alle imkers volgt 38% het volledige driegangenmenu. Een tweegangenmenu (zomer en winter) lijkt meer gebruikelijk te worden met 74%.

De zomerbehandeling in detail

Van de 391 deelnemers zijn er 317 die de zomerbehandeling toepassen. Dit is 81% van alle imkers. Mierenzuur wordt het meest toegepast (44,2%), gevolgd door Thymovar (15,8%) en VarroMed (15,8%). Daarna volgt Apiguard met 6,6%, oxaalzuur met 5% en ApiLifeVar met 2,5%. Ruim zes procent van de deelnemers gebruiken meerdere combinaties van genoemde middelen. Slechts 4 deelnemers noemen een hard chemisch middel.

Conclusies en aanbevelingen

De darrenraatmethode wordt minder toegepast (45%). Het tweegangenmenu (zomer en winter) daarentegen wordt zeer veel toegepast (74%). De groep 'geheelonthouders' wordt groter (9%).

Het huidige sterftepercentage van 1,8% ziet er hoopvol uit. Wellicht dat de winterverliezen straks lager uitvallen dan vorig jaar.

Met passende maatregelen is het mogelijk om onder de tien procent te komen. We moeten dan wel de selectiedruk op onze volken durven te verhogen. Dat wil niet zeggen dat we volken moeten laten sterven, maar we zullen meer zwakke broeders moeten verenigen, zodat het aandeel sterke volken op iedere bijenstal boven de 90% komt te liggen. Laten we in 2020 10% meer broedafleggers met jonge koninginnen opzetten, zodat we ook meer volken in de nazomer kunnen verenigen. Verenig ook vooral in het voorjaar, die komt de voorjaarshoning ten goede en schept kansen voor mooie broedafleggers of kunstzwermen in mei.

Daarnaast is koninginnenteelt de sleutel tot vitale bijenvolken. Vervang twee- of driejarige moeren om koninginnenproblemen in de herfst of winter voor te zijn. Hiermee kunnen we twee tot drie procent wintersterfte voorkomen.

Ben Som de Cerff en Frank Moens